ΕΠΕΤΕΙΑΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Η Μάχη του Δραγατσανίου και το αιματοβαμμένο ξεκίνημα της Ελληνικής Επανάστασης

Οι Ιερολοχίτες μάχονται στο Δραγατσάνι

Η μάχη του Δραγατσανίου, που διεξήχθη τον Ιούνιο του 1821, αποτελεί ένα από τα πλέον εμβληματικά και συνάμα τραγικά επεισόδια της Ελληνικής Επανάστασης. Η σημασία της δεν έγκειται στη στρατιωτική της έκβαση, η οποία υπήρξε καταστροφική για τις επαναστατικές δυνάμεις, αλλά στον ιστορικό και συμβολικό της χαρακτήρα. Υπήρξε η πρώτη ουσιαστική αναμέτρηση των Ελλήνων επαναστατών με οργανωμένα οθωμανικά στρατεύματα και ανέδειξε με ωμό τρόπο τα όρια των σχεδιασμών της Φιλικής Εταιρείας.

Στο Δραγατσάνι αποκαλύφθηκε το βαθύ χάσμα ανάμεσα στον επαναστατικό ενθουσιασμό και στις πραγματικές στρατιωτικές δυνατότητες των ελληνικών σωμάτων. Η ήττα των δυνάμεων του Αλέξανδρου Υψηλάντη κατέδειξε την έλλειψη επαρκούς οργάνωσης, τη συχνά ετερόκλητη σύνθεση των επαναστατών και την αδυναμία τους να αντιμετωπίσουν έναν τακτικό, πειθαρχημένο στρατό. Παράλληλα, διαψεύστηκαν οι προσδοκίες περί άμεσης ή έμμεσης ξένης υποστήριξης, οι οποίες είχαν καλλιεργηθεί στους κόλπους της επαναστατικής ηγεσίας.

Η αποτυχία του εγχειρήματος στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες δεν σήμανε το τέλος της Ελληνικής Επανάστασης. Αντίθετα, ανέδειξε τη γεωγραφική και πολιτική αδυναμία διεξαγωγής του αγώνα εκτός του ελλαδικού χώρου και λειτούργησε ως αρνητικό αλλά διδακτικό προηγούμενο. Ο αγώνας μετατοπίστηκε στον ελλαδικό χώρο, όπου, μέσα από μια μακρά, αιματηρή και επίπονη διαδικασία, κατόρθωσε τελικά να εδραιωθεί.

Αξίζει να αναφερθούμε στους πρωταγωνιστές της μάχης που υπήρξε ιστορικά το έναυσμα της ελληνικής επανάστασης. Κεντρικό πρόσωπο της εκστρατείας υπήρξε ο Αλέξανδρος Υψηλάντης, αξιωματικός του ρωσικού στρατού και αρχηγός της επανάστασης στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες. Ρομαντικός ιδεαλιστής και ένθερμος πατριώτης, ενσάρκωσε τις προσδοκίες ενός υπόδουλου έθνους. Η επιλογή του να περάσει από τη μυστική προετοιμασία στην ανοιχτή εξέγερση υπήρξε ιστορικά τολμηρή, αλλά στρατιωτικά πρόωρη. Το εγχείρημά του κατέληξε σε αποτυχία, με τον ίδιο να πληρώνει βαρύ προσωπικό τίμημα.

Ιδιαίτερη φυσιογνωμία της εκστρατείας υπήρξε ο Γεωργάκης Ολύμπιος, ο γενναιότερος, ικανότερος και τιμιότερος διοικητής του στρατού του Υψηλάντη. Η προσήλωσή του στη στρατιωτική τιμή και τον όρκο του τον

κατέστησαν εμβληματική μορφή της επανάστασης στις Ηγεμονίες. Με τον θάνατό του έπαυσε ουσιαστικά κάθε οργανωμένη αντίσταση.

Αντίθετα, ο Βασίλειος Καραβιάς αναδείχθηκε σε μία από τις πλέον αμφιλεγόμενες μορφές της Υψηλαντικής εκστρατείας. Η απείθαρχη και ασυντόνιστη δράση του συνέβαλε καθοριστικά στην πρόωρη σύγκρουση με τις οθωμανικές δυνάμεις, προκαλώντας αλυσιδωτές εξελίξεις που τα επαναστατικά σώματα αδυνατούσαν πλέον να ελέγξουν.

Σημαντικός υπήρξε και ο ρόλος του Νικολάου Υψηλάντη, διοικητή του Ιερού Λόχου. Αν και λιγότερο προβεβλημένος, υπήρξε παρών στις κρίσιμες στιγμές της εκστρατείας και συμμερίστηκε τις ευθύνες της ηγεσίας. Τα απομνημονεύματά του αποτελούν πολύτιμη ιστορική πηγή, καθώς φωτίζουν όχι μόνο τα γεγονότα αλλά και την εσωτερική αγωνία και τον αναστοχασμό γύρω από ένα εγχείρημα που δεν ευοδώθηκε.

Η ήττα στη μάχη του Δραγατσανίου νοηματοδοτήθηκε εκ των υστέρων. Σήμερα μπορούμε να συμπεράνουμε ότι μια ηγεσία χωρίς αποφασιστικό δυναμισμό και ένα ετερόκλητο στράτευμα χωρίς κοινό ιδεολογικό προσανατολισμό και στρατιωτική πειθαρχία ήταν καταδικασμένα σε αποτυχία. Υπό αυτή την έννοια, στο Δραγατσάνι η ήττα δεν υπήρξε το τέλος, αλλά το σπίρτο που άναψε τη φλόγα της Ελληνικής Επανάστασης.

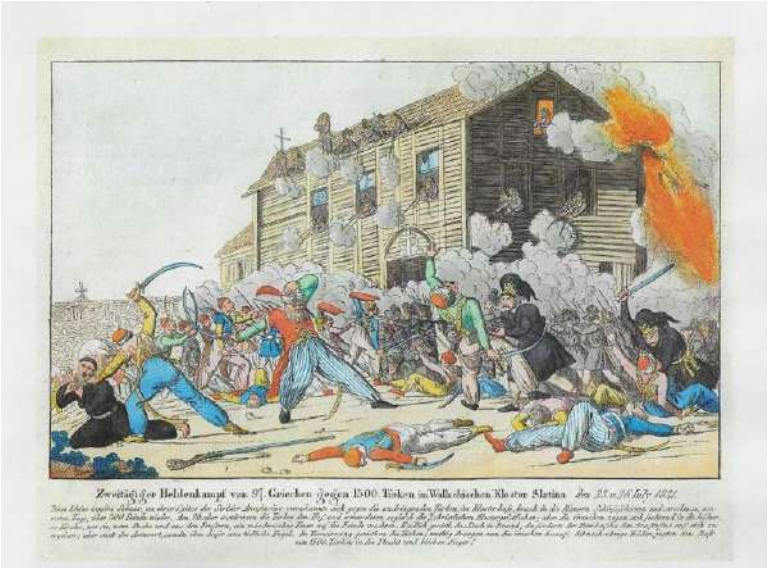

Σκηνή από τη μάχη στη Μονή Σλάτινας της Βλαχίας.

Μάκης Ν. Φωκάς

Γενικός Γραμματέας του Φ. Σ. ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ